

Kommunfullmäktige

Svar på interpellation av Mikael Carlsson (NL) om Vad görs för att förbättra underlagen inför stora politiska beslut?

Mikael Carlsson ställer följande frågor i en interpellation.

- Hur kommer det sig att det saknats viktiga analyser och underlag inför beslut i stora och för kommuninvånarna viktiga projekt?
- Hur ser kommunstyrelsens ordförande på de brister som påtalas i revisorernas rapport från i februari i år angående Saltsjöbanans upphöjning?
- Hur ser kommunstyrelsens ordförande på det ansvar som han har att se till att underlagen vi politiker får är väl underbyggda och allsidigt belysta?
- När tänker kommunstyrelsens ordförande agera för att se till att dessa brister inte uppstår framöver?

Mitt svar är följande:

Hur kommer det sig att det saknats viktiga analyser och underlag inför beslut i stora och för kommuninvånarna viktiga projekt?

Nackalistans påstående stämmer inte. Beslut om de stora och kostsamma projekten är en stegvis process där underlag tas fram successivt. Först beslutar man om en inriktning, baserat på vad man vill politiskt och med den information man har om kostnader och andra förhållanden vid den tidpunkten. Därefter utreder man detta djupare, tar fram en ekonomisk kalkyl och tecknar eventuellt avtal med externa parter som berörs av projektet. Det kan handla om markåtkomst, kostnadsfördelning och ansvar för olika parter i ett genomförandeskede. Slutligen fattas beslut om man ska genomföra projektet eller inte och hur det ska finansieras. I detta skede ska också riskanalyser och andra viktiga underlag finnas med. Om det då visar sig att kostnaderna blir för höga, att riskerna är för stora eller störningarna för långvariga så drar vi i bromsen och stoppar vi projekten, som nyligen med Saltsjöbanans upphöjning.

Det händer också att nya förutsättningar förändrar projekten över tid, t ex ändrad lagstiftning eller tillämpning av den, överklagandeprocesser, upptäckt av markföroreningar eller dåliga markförhållanden. De riktigt stora och komplexa projekten tar också lång tid från start till genomförande och under den tiden kan omvärldsförhållanden ha förändrats avsevärt, t ex kan inflation, geopolitiska händelser som Rysslands krig mot Ukraina och globala kriser som pandemin påverka både kostnader och tidsramar för projekten.

Nackalistan efterfrågar ofta fullständiga svar innan man utrett alla frågor och helst utan att det får kosta något heller. Det är en omöjlighet.

Hur ser kommunstyrelsens ordförande på de brister som påtalas i revisorernas rapport från i februari i år angående Saltsjöbanans upphöjning?

Det är alltid viktigt att kommunfullmäktige har tillräckligt underlag för att kunna fatta beslut. Jag konstaterar att kommunfullmäktige också ansåg sig ha tillräckligt underlag för beslutet om genomförandeavtalet med Region Stockholm i juni 2023, vilket även bekräftas av revisorerna i deras rapport.

Revisorerna bedömer dock att ärendet borde ha innehållit en specificerad redovisning av hur den beräknade investeringsutgiften fördelar sig mellan kommunen och förväntad medfinansiering från andra parter. Revisorerna understryker även att ett genomförandeavtal inte är detsamma som ett genomförandebeslut och att detta beslut ska baseras på ett mer utrett underlag och att ett sådant ärende planerades först till årsskiftet 2023/2024.

Jag delar revisorernas bedömning att mer säkra underlag hade varit fördelaktiga i tidiga skeden. Ekonomiska underlag är alltid viktiga och jag brukar vara den första att lyfta ekonomin och hur saker ska finansieras. I detta fall var det dock inte möjligt att redovisa detaljerad ekonomisk information, eftersom svaren på de frågorna fortfarande utreddes (se svar på föregående fråga) och heller inte var nödvändiga för kommunfullmäktiges beslut i det läget.

Jag vill också påpeka att revisorerna valt att vare sig prata med stadsdirektör, stadsutvecklingsdirektör eller ekonomidirektör under granskningen. Om de gjort det skulle de ha kunnat få kompletterande information om t ex kalkylerna, diskussioner om medfinansiering etc, vilket möjligen skulle ha förändrat deras slutsatser.

Slutligen vill jag lyfta fram den framåtsyftande bedömningen som revisorerna gör:
”Sammantaget bedömer vi att med stöd av modellen för stadbyggnadsprojekt finns i stort sett goda förutsättningar för styrning av stadbyggnadsprojekt. Vi bedömer också efter att ha genomlyst projekt Saltsjöbanans organisation, samverkansformer, styrning, uppföljning/rapportering och riskhantering att förutsättningar finns för en ändamålsenlig styrning och kontroll under den genomförandefas som planeras.”

Hur ser kommunstyrelsens ordförande på det ansvar som han har att se till att underlagen vi politiker får är väl underbyggda och allsidigt belysta?

Jag har ett stort ansvar för att säkerställa att beslutsunderlagen är tillräckliga och svarar på väsentliga och relevanta frågor. Jag ber ofta tjänstemannaorganisationen att komplettera tjänsteskrivelser med utförligare redovisningar om t ex ekonomi, möjliga alternativa lösningar, hur samverkan kan ske och riskbedömningar.

Samtidigt har alla förtroendevalda ansvar att föra fram konkreta synpunkter om man anser att underlagen är otillräckliga. Svepande krav på att utreda mer och bredare är inte till så stor hjälp för de som ska leverera mer underlag. Så var det t ex på senaste mötet med kommunstyrelsen då Nackalistan ville att tjänstemännen skulle utreda fler alternativ till ny bytespunkt vid tunnelbanan, utöver de 13 som redan studerats, dock utan att kunna peka på

vad man ville ha utrett mer. Dessutom ville inte Nackalistan att de ytterligare utredningarna man efterfrågade skulle få kosta något mer. Sådana svepande krav på mer utredningar kan lätt uppfattas som en undanflykt för att undvika att ta ställning eller ansvar i svåra och komplicerade frågor.

När tänker kommunstyrelsens ordförande agera för att se till att dessa brister inte uppstår framöver?

Jag agerar dagligen för att beslutsunderlagen ska vara korrekta och ge fullödigt underlag för att kommunfullmäktige, kommunstyrelsen och nämnderna ska kunna fatta välgrundade beslut. Minst lika viktigt är att vi förtroendevalda agerar som de beslutsfattare vi är utsedda att vara och har förmåga att ta ställning och fatta beslut. Utan beslut kommer vi ingen vart, och att utreda i oändlighet skapar vi inte rätt möjligheter för framtidens Nacka.

Mats Gerdau (M)

Kommunstyrelsens ordförande